

Omladinski i socijalni rad udruženi u podršci za mlade

BROŠURA ZA STRUČNE SARADNIKE/CE IZ SISTEMA SOCIJALNE ZAŠTITE
VODIČ KROZ PROGRAME KOJE PRUŽAJU ORGANIZACIJE KOJE SE BAVE
OMLADINSKIM RADOM

SADRŽAJ

1. Uvod.....	3
2. Pojmovnik	4
2.1. OMLADINSKI RAD.....	4
2.2. OMLADINSKI RADNICI/CE	4
2.3. MLADI IZ OSETLJIVIH GRUPA	5
2.4. RAD SA MLADIMA I OMLADINSKI RAD	6
2.5. Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada (NAPOR).....	7
3. Sličnosti i razlike između omladinskog i socijalnog rada.....	8
3.1. Sličnosti između omladinskog i socijalnog rada.....	8
3.1.1. Vrednosni okvir	8
3.1.2. Znanja i veštine	8
3.2. Razlike između omladinskog i socijalnog rada.....	8
3.2.1. Oblast delovanja	8
3.2.2. Različito zakonsko viđenje ko su mladi	8
3.2.3. Način delovanja.....	9
3.2.4. Finansiranje programa i usluga.....	9
4. Mapirani programi i usluge za mlade iz osetljivih grupa u omladinskom sektoru	10
4.1. Programi i usluge koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom na teritoriji opštine Beograd	10
5. Primeri dobre prakse saradnje omladinskog i socijalnog rada u Srbiji	17

1. Uvod

Drage kolege i kolegice,

Pred vama je brošura koja je nastala u sklopu projekta „Omladinski i socijalni rad udruženi u podršci za mlade” i sadrži spisak organizacija koje se bave omladinskim radom, kao i njihove kontakte i kratak opis usluga koje pružaju mladima iz osetljivih društvenih grupa na području grada Beograda. Takođe, upitnik su popunjavale organizacije koje se bave omladinskim radom iz drugih gradova, te smo sačinili pregled aktuelnih programa i usluga onih organizacija koje su se odazvale na upitnik i iskazale zainteresovanost za umrežavanje sa sistemom socijalne zaštite. Svrha brošure je da pomogne profesionalcima iz organizacija i institucija iz sistema socijalne zaštite u pogledu kreiranja partnerstva i upućivanja na usluge i programe koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom, kao i svim potencijalnim korisnicima ovih usluga među mladima.

Brošuru sa mapiranim resursima ćemo podeliti akterima koji rade sa mladima iz sistema socijalne zaštite (centrima za socijalni rad, domovima za decu bez roditeljskog staranja, udruženjima građana itd.), kao i mladima tokom uličnih akcija u naselju Kamendin, opština Zemun u Beogradu. Odabrali smo da organizujemo ulične akcije u naseljima gde uglavnom žive mladi iz osetljivih društvenih grupa, kako bi im približili informacije o pravima i uslugama iz sistema socijalne zaštite, kao i pružili informacije o kreativnim programima koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom.

Verujemo da je važno da se ne čeka sa osnivanjem novih usluga i programa za mlade, već da se koriste, umrežavaju i unapređuju postojeći resursi u zajednici. Pored značaja međusektorske saradnje, za doseganje mladih iz osetljivih grupa od izuzetnog značaja je izmешtanje aktivnosti iz kancelarija i razvoj programa koji su prilagođeniji potrebama mladih. Omladinski radnici/ce zahvaljujući kreativnom pristupu i praćenju novih metodologija rada uvek idu „u korak sa mladima“.

Radujemo se ukoliko nekog od vas inspiriše tema umrežavanja omladinskog rada i sistema socijalne zaštite, a ohrabrujemo vas da budete nosioci primera dobre prakse, unapređujete usluge, jačate mrežu podrške za mlade i stvarate savezništva na koja možete da se oslonite u svom radu.

Tim Sociativa

Izrada brošure o resursima koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom i primerima dobre prakse saradnje omladinskog i socijalnog rada je deo projekta „Omladinski i socijalni rad udruženi u podršci za mlade”, koji se sprovodi u okviru projekta „Lokalni poziv za EU” Nacionalne koalicije za decentralizaciju, sa partnerima Grupa 484 i Fondacijom „Jelena Šantić”. Ovak projekat finansira Evropska unija.

2. Pojmovnik

2.1. OMLADINSKI RAD

POD OMLADINSKIM RADOM PODRAZUMEVAMO PLANIRAN PROGRAM OBRAZOVNOG KARAKTERA, KREIRAN SA SVRHOM PRUŽANJA PODRŠKE MLADIMA U PROCESU OSAMOSTALJIVANJA, TAKO ŠTO IM OMLADINSKI RADNIK/CA POMAŽE U LIČNOM I SOCIJALNOM RAZVOJU KAKO BI POSTALI AKTIVNI ČLANOVI/CE DRUŠTVA I UČESNICI/CE U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA. IDEJA OMLADINSKOG RADA JE KREIRANJE SIGURNOG OKRUŽENJA I MOGUĆNOSTI ZA AKTIVNO UČEŠĆE MLADIH NA DOBROVOLJNOJ OSNOVI U PROCESU STICANJA VEŠTINA, KOMPETENCIJA I ZNANJA.

Omladinski rad je dugoročan rad sa mladima u zajednici, a jedna od njegovih glavnih karakteristika je dobrovoljnost. U Zakonu o mladima, omladinski rad je definisan kao deo omladinskih aktivnosti koje se organizuju sa mladima i za mlade, zasnivaju na neformalnom obrazovanju, odvijaju u okviru slobodnog vremena mladih i preduzimaju radi unapređivanja uslova za lični i društveni razvoj mladih u skladu s njihovim potrebama i mogućnostima i uz njihovo dobrovoljno učešće.

Zakon o mladima ("Sl. Glasnik RS", br. 50/11 i 116/22), čl. 3, st. 1, tač. 4.)

Više o omladinskom radu u Smernicama za osiguranje kvaliteta programa omladinskog rada na sajtu NAPOR:
http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/NAPOR_smernice_za_osiguranje_kvaliteta_omladinskog_rada.pdf.)

Odgovore šta je to omladinski rad možete poslušati na sl.linku:

<https://www.youtube.com/watch?v=Eh>

2.2. OMLADINSKI RADNICI/CE

OMLADINSKI/A RADNIK/CA (ENGL. YOUTH WORKER) JE STRUČNO LICE, ANGAŽOVANO U UDRUŽENJIMA CIVILNOG DRUŠTVA / INSTITUCIJAMA / LOKALNOJ SAMOUPRAVI, KOJE SPROVODI AKTIVNOSTI OMLADINSKOG RADA, A ČIJE SU KOMPETENCIJE DEFINISANE STANDARDIMA ZANIMANJA U OBLASTI OMLADINSKOG RADA.

OMLADINSKI RAD JE U SRBIJI OD 2019. UVEDEN U ŠIFRARNIK ZANIMANJA!

2.3. MLADI IZ OSETLJIVIH GRUPA

OSETLJIVE GRUPE MLADIH (SINONIM: MLADI SA SMANJENIM MOGUĆNOSTIMA) NAZIVAJU SE JOŠ I MARGINALIZOVANIM, VULNERABILNIM, SOCIJALNO ISKLJUČENIM ILI OSETLJIVIM GRUPAMA. OVE GRUPE MLADIH (ENGL. MARGINALIZED YOUTH) NAJČEŠĆE SE NALAZE NA PERIFERIJU DRUŠTVENOG SISTEMA I NAJUDALJENIJE SU KADA JE REČ O RASPODELI MOĆI, UGLEDA, MOGUĆNOSTI, MATERIJALNIH DOBARA, VREDNOSTI I NORMI, ZBOG ČEGA SU OSUJEĆENI ILI ONEMOGUĆENI DA ISKAŽU SVOJE POTREBE I OSTVARE SVOJE INTERESE I PRAVA U DRUŠTVU. OVIM GRUPAMA MLADIH PRIPADAJU MLADE OSOBE KOJE SE NALAZE NA RUBU SOCIJALNE I KULTURNE SREDINE KOJOJ PRIPADAJU, I KAO TAKVE NISU U POTPUNOSTI, ILI UOPŠTE, INTEGRISANE U SVOJE ZAJEDNICE. POSTOJI PET DIMENZIJA SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI: KULTURNA, SOCIJALNA, EKONOMSKA, POLITIČKA I PROSTORNA. OVAKAV POLOŽAJ MLADIH MOŽE OTEŽATI FORMIRANJE IDENTITETA I OSAMOSTALJIVANJE. DRUŠTVENI USLOVI MOGU DODATNO NEGATIVNO UTICATI NA POLOŽAJ MARGINALIZOVANIH MLADIH I NA KVALITET NJIHOVIH ŽIVOTA. TAKVI UTICAJI NASTAJU USLED DRUŠTVENE DISKRIMINACIJE I NEGATIVNOG ETIKETIRANJA. OSETLJIVE GRUPE MLADIH PREDSTAVLJAJU I SVE DRUGE OBESPRAVLJENE, ONESPOSOLJENE, OBESHABRENE I NEVIDLJIVE GRUPE MLADIH KOJE SISTEM NE PODRŽAVA I/ILI IH NE UKLJUČUJE U DOVOLJNOJ MERI. IZVOR: „IZVAN GRANICA DRUŠTVA – SAVREMENO DRUŠTVO I MARGINALNE GRUPE“, MILOSAVLJEVIĆ M. I JUGOVIĆ A, FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU, BEOGRAD, 2009.

Za više informacija o pojmovima i subjektima omladinske politike možete pogledati na: <http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/recnik-omladinske-politike-2015.pdf>

2.4. RAD SA MLADIMA I OMLADINSKI RAD

RAD SA MLADIMA (ENGL. WORKING WITH YOUTH) TIČE SE SAME CILJNE GRUPE, ODNOSNO MLADIH, PA SAMIM TIM UKLJUČUJE SVE AKTIVNOSTI KOJE SU FOKUSIRANE NA MLADE, UKLJUČUJUĆI OMLADINSKI RAD, ŠKOLSTVO, POLICIJU U OKVIRU ODELJENJA ZA MALOLETNIČKU DELINKVENCIJU, SPORTSKE AKTIVNOSTI, KULTURNO-UMETNIČKE AKTIVNOSTI ITD. RAD SA MLADIMA PREDSTAVLJA ŠIRI POJAM OD OMLADINSKOG RADA I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA. RAD SA MLADIMA UKLJUČUJE I FORMALNO I NEFORMALNO OBRAZOVANJE, KAO I OMLADINSKI RAD. MEĐUTIM, NIJE SVAKI RAD SA MLADIMA OMLADINSKI RAD ILI NEFORMALNO OBRAZOVANJE. (IZVOR: „KAKO RAZUMETI OMLADINSKI RAD U ZAJEDNICI“, KALABA V, FORUM SYD BALKANS PROGRAM, BEOGRAD, 2008)

RAZLIKA IZMEĐU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA I OMLADINSKOG RADA. KADA JE REČ O RAZLIKAMA IZMEĐU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA I OMLADINSKOG RADA, OMLADINSKI RAD KORISTI ČITAV DIJAPAZON RAZLIČITIH METODA U CILJU PODSTICANJA EMOCIONALNOG I SOCIJALNOG RAZVOJA MLADIH. METODE NEFORMALNOG OBRAZOVANJA KORISTE SE VEOMA ČESTO, ALI ONE NISU JEDINI „ALAT“. ZAHVALJUJUĆI SPECIFIČNOSTIMA ODNOSA IZMEĐU MLADIH I OMLADINSKIH RADNIKA/CA, OMLADINSKI RAD ZA OBRAZOVNE PROCESU UJEDNO KORISTI I OKRUŽENJE U OKVIRU SLOBODNOG VREMENA (NPR. KAFIĆ, ULICA, PARTIJA BILIJARA ILI STONOG FUDBALA). ODNOS OMLADINSKIH RADNIKA/CA ZASNOVAN JE NA PRIHVATANJU I VREDNOVANJU MLADIH, ISKRENOSTI, POŠTOVANJU, POVERLJIVOSTI, POVERENJU I RECIPROCITETU. ZADATAK OMLADINSKIH RADNIKA/CA JESTE DA KREIRAJU DUGOROČNE ODNOSI SA MLADIMA, KROZ KOJE ĆE IM OMOGUĆITI STICANJE NOVIH ISKUSTAVA I KOMPETENCIJA, KAO I PREISPITIVANJE VREDNOSTI I UVERENJA. OVO ZAHTJEVA PARTNERSKI ODNOS I AKTIVNO UČEŠĆE MLADIH, PUTEV NJIHOVOG OSNAŽIVANJA DA PREUZMU ODGOVORNOST I SAMOSTALNO SPROVODE NEKE OD AKTIVNOSTI. SA DRUGE STRANE, NEFORMALNO OBRAZOVANJE MOŽE DA OBUHVATA RAZLIČITE CILJNE GRUPE, A NE SAMO MLADE, KAO ŠTO JE TO SLUČAJ U OMLADINSKOM RADU. TAKOĐE, U NEKIM OBLICIMA NEFORMALNOG OBRAZOVANJA, MLADI MOGU BITI SAMO „PASIVNI“ KORISNICI USLUGA.

IZVOR: REČNIK OMLADINSKE POLITIKE, NAPOR, 2015.

<http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/recnik-omladinske-politike-2015.pdf>

2.5. Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada (NAPOR)

NACIONALNA ASOCIJACIJA PRAKTIČARA/KI OMLADINSKOG RADA (NAPOR) JE NASTALA 2009., KAO REZULTAT INICIJATIVE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U SRBIJI, KOJE SPROVODE OMLADINSKI RAD. ONE SU PREPOZNALE POTREBU DA SE OSIGURA KVALITET PROGRAMA OMLADINSKOG RADA, DA SE ON STANDARDIZUJE, PROFESIONALIZUJE I BUDE PREPOZNAT OD STRANE MLADIH, INSTITUCIJA KOJE RADE SA MLADIMA, DRŽAVE I DRUŠTVA UOPŠTE. NAPOR TRENUTNO ČINI 48 ORGANIZACIJA MLADIH I ZA MLADE KOJE PRAKTIKUJU OMLADINSKI RAD ŠIROM SRBIJE I MOTO NAPORA JE DA SVAKA MLADA OSOBA IMA SVOG OMLADINSKOG RADNIKA/CU.

Trenutno postoje 2 definisana zanimanja u omladinskom radu:

1. omladinski aktivista/kinja ili lider/ka,
2. omladinski/a radnik/ca (koordinator programa omladinskog rada) i

Više na:

<http://www.napor.net/sajt/index.php/sr-yu/programi/profesionalizacija>

Kako bi osigurali da praksa u omladinskom radu bude etična, NAPOR je kreirao Etički kodeks u omladinskom radu i oformio Savet za etička pitanja. Etički kodeks je dokument koji definiše etičke i profesionalne principe rada omladinskih radnika/ca i svaka organizacija članica, kao i svaki omladinski radnik/ca se obavezuje na njihovo poštovanje. Više info na: <http://www.napor.net/sajt/index.php/en/pages/eticki-kodeks>

3. Sličnosti i razlike između omladinskog i socijalnog rada

3.1. Sličnosti između omladinskog i socijalnog rada

3.1.1. Vrednosni okvir

Prema definiciji Međunarodne federacije socijalnih radnika (IFSW)¹, profesija socijalnog rada promovira socijalne promene, rešavanje problema kroz međuljudske odnose i osnaživanje i oslobođenje ljudi kako bi se poboljšala njihova dobrobit. Koristeći teorije ljudskog ponašanja i socijalnih sistema, socijalni rad intervenira na tačkama na kojima su ljudi u interakciji sa svojim okruženjem. Principi ljudskih prava, poštovanje različitosti i socijalne pravde su fundamentalni za socijalni rad. Ovi principi (poštovanje ljudskih prava, promocija socijalne pravde, poštovanje različitosti, osnaživanje) su takođe vrednosni okvir rada u omladinskom sektoru.

3.1.2. Znanja i veštine

Osobe koje su angažovane u sistemu socijalne zaštite i u omladinskom sektoru imaju razvijene interpersonalne veštine, empatiju, komunikacijske veštine, a u radu i jedni i drugi primenjuju pristup usmeren na snage i potencijale osobe.

3.2. Razlike između omladinskog i socijalnog rada

3.2.1. Oblast delovanja

Socijalni rad je akademska disciplina i profesija zasnovana na praksi koja se bavi pojedincima, porodicama, grupama, zajednicama i društvom u celini u nastojanju da zadovolji osnovne potrebe i poboljša društveno funkcionisanje i opšte blagostanje. Socijalni rad obuhvata rad sa različitim ciljnim grupama svih starosnih uzrasta, dok je omladinski rad obrazovni program fokusiran na rad sa mladima i za mlade.

3.2.2. Različito zakonsko viđenje ko su mladi

Zakon o mladima prepoznaje mlade od 15 do 30 godina starosti, a Zakon o socijalnoj zaštiti prepoznaje mlade do 26 godina starosti. Takođe, nedostatak je i što Zakon o socijalnoj zaštiti uopšte ne prepoznaje omladinski rad, pa iz toga dalje proizilazi i nerazumevanje omladinskog rada od strane sistema socijalne zaštite. Omladinski rad sa mladima je šire definisan

¹ <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

(kvalitetno provođenje slobodnog vremena, znanja i veštine mladih), dok u sistemu socijalne zaštite postoje posebna polja rada sa mladima koja su sistemski i zakonski usko definisana.

3.2.3. Način delovanja

Jedna očigledna razlika između socijalnog rada i omladinskog rada je prostor i način delovanja. Socijalni rad karakteriše najvećim delom formalna organizacija sa ciljem da se ispune zakonom predviđene usluge, prava i mere za mlade iz osetljivih grupa. Takođe, institucija Centar za socijalni rad (dalje: CSR) ima ulogu organa starateljstva koji, pored pružanja podrške mladima iz osetljivih grupa i njihovim porodicama, poseduje i kontrolnu ulogu. Takođe, na primer, za mlade koji su u sukobu sa zakonom i/ili zajednicom, CSR se angažuje po službenoj dužnosti i mladi se uključuju u plan tretmana, ukoliko organ starateljstva (CSR) to proceni da je potrebno za pravilan rast i razvoj. Omladinski radnici/ce imaju fleksibilniji i kreativniji pristup u radu sa mladima, kao i više vremena za razvoj odnosa poverenja. U omladinskom radu princip dobrovoljnosti je glavni princip za uključivanje mlade osobe u programske aktivnosti. Prostorno su fokusirani ili na sredine u kojima se mladi neformalno okupljaju ili na kreiranje, zajedno sa mladima, pristupačnih mesta za sastanke. Stručni saradnici/ce koje rade u oblasti socijalnog rada i socijalne zaštite su više vezani za procedure gde se mladi upućuju na njih, a zbog aktuelne velike radne opterećenosti nemaju, nažalost, vremena za razvoj edukativnih i preventivnih praksi za mlade. Nadamo se da će se to u budućnosti promeniti.

3.2.4. Finansiranje programa i usluga

Usluge u sistemu socijalne zaštite su uglavnom finansirane iz državnog ili lokalnog budžeta opština, dok se manjim delom finansiraju projektno i preko donacija. Za razliku od toga, organizacije koje se bave omladinskim radom većinski su finansirane od donacija i projekata, što znatno utiče na nestabilnost pluraliteta usluga za mlade iz osetljivih grupa.

4. Mapirani programi i usluge za mlade iz osetljivih grupa u omladinskom sektoru

4.1. Programi i usluge koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom na teritoriji opštine Beograd

	Ime organizacije	Opis rada	Kontakt
1.	CEPORA	<p>Udruženje CEPORA (Centar za pozitivan razvoj dece i omladine) osnovano je 2011. godine u Beogradu.</p> <p><i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne i psihoterapijske usluge, pravno savetovalište i pravna pomoć, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih.</p> <p>Realizatori različitih edukativnih programa za mlade (Škola komunikacije, Škola emocija, Škola ličnog razvoja) čiji je cilj osnaživanje mladih kroz dramske tehnike, grupni rad i forum teatar.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa invaliditetom, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+.</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).</p>	<p>+381 69 772 331 office@cepora.org</p> <p>Kontakt osoba: Lidija Bukvić Branković 060 56 89 421</p>
2.	GRiG	<p>Centar za socijalno preventivne aktivnosti GRiG, osnovan je krajem 1998.</p> <p><i>Program rada:</i> individualno i grupno savetovanje, psihoterapijske usluge, edukativne, telefonsko i/ili online savetovalište, klubovi za mlade po modelu GriG, unapređenje primene vaspitnih naloga, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+.</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).</p>	<p>+381(0)11 33 44 901 office@cspa-grig.org</p> <p>Kontakt osoba: Nataša Raičević natasa@cspa-grig.org 064 19 46 935</p>
3.	Prijatelji dece Srbije	<p>Prijatelji dece Srbije je dobrovoljna i neprofitna organizacija osnovana 1990.</p> <p><i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne usluge, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. Takođe, programi unapređenja obrazovnih politika, promocije inkluzije, zdrave životne sredine i održivog razvoja.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa invaliditetom, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi sa</p>	<p>011 33 43 135, 011 33 43 247 pds@eunet.rs</p> <p>Kontakt osoba: Dražen Zacero d.zacero@gmail.com 063 203 314</p>

		iskustvom korišćenja PAS, mladi oboleli od HiV-a, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).	
4.	„Hajde da...”	Grupa „Hajde da...” je nevladina organizacija koja je počela sa radom 1997. godine. <i>Program rada:</i> Programi koje je organizacija do sada realizovala spadaju u domen psihološke podrške i ličnog razvoja kroz razvoj edukativnih aktivnosti, razvoj umetničke prakse, festivala i aktivizma kod mladih. Realizatori metodologije „Žive biblioteke” u Srbiji i kontakt tačka za realizaciju programa EU koji se bave mladima. <i>Ciljna grupa:</i> Mladi sa kojima organizacija najviše radi: mladi Romi/Romkinje, mladi sa invaliditetom, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi oboleli od HiV-a, mladi lošeg socioekonomskog statusa, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (jednom mesečno).	www.hajdeda.org.rs kancelarija@hajdeda.org.rs 011 32 33 634 Kontakt osoba: Slađana Vlatković sladjanavlatkovic@gmail.com 061 30 53 559
5.	Organizacija kreativnog okupljanja OKO	„Organizacija kreativnog okupljanja” – OKO je udruženje građana, odnosno nestranačko, nevladino i neprofitno udruženje nastalo sa idejom da unapredi institucionalnu i vaninstitucionalnu saradnju u oblasti obrazovanja, kulture i umetnosti. Godina osnivanja 2005. <i>Program rada:</i> edukativne aktivnosti, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih kroz korišćenje dramskih tehnika, teatar OKO, razmene mladih u zemlji i inostranstvu preko EU projekata. <i>Ciljna grupa:</i> mladi sa mentalnim smetnjama, mladi lošeg socioekonomskog statusa, nezaposleni mladi (NEET mladi), Mladi LGBTIQ+. <i>Aktuelni programi za mlade:</i> Da (1 mesečno).	okoorganizacija@gmail.com teataroko@sbb.rs Kontakt osoba: Aleksandar Trudić aleksandar.trudic@gmail.com 064 13 21 411
6.	Građanske inicijative	Građanske inicijative su nastale 1996. <i>Program rada:</i> Građanske inicijative svoje aktivnosti sprovode kroz dva programa: program jačanja kapaciteta civilnog društva i program javnih politika. Politika prema mladima, pitanja koja se tiču mladih ljudi i njihove participacije ostaju u fokusu Građanskih inicijativa, posebno monitoring politika koje se bave mladima i rad nacionalnih, lokalnih i krovnih tela, u čijem formiranju su GI učestvovala. Grantovi za partnerske inicijative, vodič kroz donatore, veštine javnog nastupa itd. <i>Ciljna grupa:</i> Svi građani, organizacije civilnog društva, mladi. Aktuelni programi za mlade: nisu označeni na sajtu.	civin@gradjanske.org www.gradjanske.org

7.	Centar za građansko delovanje (CeGraD)	<p>Centar za građansko delovanje (CeGraD) je osnovan u Obrenovcu. Od 2004. godine radi na stvaranju prilika, pružanju podrške i podsticaja, pre svega mladim ljudima da maksimiziraju svoje potencijale i na vreme preuzmu sopstvenu odgovornost.</p> <p><i>Program rada:</i> CeGraD svoje aktivnosti sprovodi kroz sledeće programe: program podrške inicijativama, idejama i akcijama građana, volonterski program, program informisanja i savetovanja, program neformalnog obrazovanja.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> svi građani, mladi, roditelji.</p> <p><i>Aktuelni programi za mlade:</i> nisu označeni na sajtu.</p>	<p>www.cegrad.org nvocegrad@yahoo.com</p>
8.	KLUB OPA	<p>Organizacija za promociju aktivizma OPA je udruženje građana osnovano 2004.</p> <p><i>Program rada:</i> sprovodi projekte i programe u oblasti kulture i umetnosti, rada sa decom i mladima i rodne ravnopravnosti. Razvili mrežu B.O.O.K., omladinski literarni klub namenjen učenicima srednjih škola i završnih razreda osnovnih škola koji vole da čitaju. Godine 2010. OPA pokreće projekat „Femiks – Miks ženskog stvaralaštva”, uz inicijalnu podršku Ministarstva omladine i sporta – najpoznatiji po Rok kampu za devojčice.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> deca i mladi.</p> <p><i>Aktuelni programi za mlade:</i> nisu označeni na sajtu.</p>	<p>www.klubopa.org.rs klubopa@yahoo.com</p>
9.	ART APARAT	<p>Udruženje Art Aparat je nastalo 2015. godine.</p> <p><i>Program rada:</i> Udruženje okuplja umetnike/ce koji se, koristeći muziku i zvuk, bave podržavanjem i osnaživanjem različitih, a posebno najosetljivijih društvenih grupa. Dostupne i psihoterapijske usluge.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi bez roditeljskog staranja.</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (2 puta sedmično).</p>	<p>www.artaparat.org</p> <p>Kontakt osoba: Maja Ćurčić majacu.com@gmail.com 064 33 64 934</p>
10.	BEOGRADSKI CENTAR ZA LJUDSKA PRAVA	<p>Beogradski centar za ljudska prava je osnovan 1995. godine.</p> <p><i>Program rada:</i> Najvažnije oblasti delovanja Centra su: obrazovanje, istraživanje, izdavaštvo, javna promocija ideje ljudskih prava (javni nastupi, javne manifestacije, filmska i radio produkcija i sl.), organizovanje javnih rasprava, skupova, predavanja i drugih oblika obrazovanja i obaveštavanja javnosti o ljudskim pravima, izrada modela zakona i predloga za reformu i poboljšavanje državnih ustanova, izveštavanje o stanju ljudskih prava itd. U radu sa mladima koriste dramske tehnike kao sredstvo osnaživanja.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi u riziku od socijalne isključenosti, mladi sa iskustvom migracija.</p> <p><i>Aktuelni programi za mlade:</i> Da (nekoliko puta mesečno).</p>	<p>www.bgcentar.org.rs bgcentar@bgcentar.org.rs</p>

11.	VEGA OMLADINSKI CENTAR	<p>Vega omladinski centar je neprofitna, nevladina organizacija za mlade, osnovana decembra 2000. u Beogradu. Posvećeni izgradnji kvalitetnog okruženja za rast i razvoj dece i mladih kroz društveno angažovanje, kritičko razmišljanje i kreativnost.</p> <p><i>Program rada:</i> 2 programa, Design for change i izazovni raspust. Ciljevi programa: razvoj saradnje, kritičkog razmišljanja, kreativnosti i empatije.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> deca i mladi.</p> <p><i>Aktuelni programi za mlade:</i> nisu označeni na sajtu.</p>	<p>www.vega.org.rs vegayc@gmail.com</p>
12.	UNIJA SREDNJOŠK OLACA SRBIJE (UNSS)	<p>UNSS je organizacija nastala 2003. godine s ciljem stvaranja organizacije koja će predstavljati i zastupati srednjoškolce na nacionalnom i evropskom nivou.</p> <p><i>Program rada:</i> Razvijanje i jačanje mreže učeničkih parlamenata u Srbiji. Ideja je da se srednjoškolcima pruži mogućnost da se informišu, edukuju i afirmišu, razvijajući se u različitim pravcima kroz saradnju sa svojim vršnjacima i angažovanjem na različitim projektima.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> srednjoškolci.</p> <p><i>Aktuelni programi za mlade:</i> nisu označeni na sajtu.</p>	<p>www.srednjoskolci.org.rs office@unss.org.rs</p>
13.	MLADI ISTRAŽIVAČI SRBIJE	<p>Mladi istraživači Srbije su izrasli iz istraživačkog pokreta koji je nastao 1969. godine u Valjevu. Godine 1976. osnovana je mreža istraživačkih organizacija (registrovana 1977. godine), koja je okupila veliki broj sekcija, klubova i društava različitog naučnog interesovanja. Danas, Mladi istraživači Srbije predstavljaju organizaciju na nacionalnom nivou, koju čini nekoliko tematski različitih, a međusobno uvezanih sektora.</p> <p><i>Program rada:</i> 4 programa - Volontiranje, Zaštita životne sredine, Arhus centar Novi Beograd, Obrazovanje.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> deca i mladi.</p> <p>Aktuelni programi za mlade: nisu označeni na sajtu.</p>	<p>www.mis.org.rs vss@mis.org.rs</p>
14.	Drug Policy Netwok South East Europe	<p>Drug Policy Netwok South East Europe – osnovan 2015.</p> <p><i>Program rada:</i> Najvažnije oblasti delovanja su: edukativne usluge, pravno savetovalište i pravna pomoć, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi oboleli od HiV-a, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, mladi LGBTIQ+, seksualni radnici/ce, osobe koje žive i rade na ulici.</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (nekoliko puta mesečno).</p>	<p>Kontakt osoba: Nenad Maletin office@dpnsee.org 063 657 365</p>
15.	Re Generacija	<p>Re Generacija je prva i jedina specijalizovana organizacija mladih i za mlade koja se bavi politikama, istraživanjima i analizom pitanja vezanim za probleme droga u Srbiji.</p> <p><i>Program rada:</i> javno zagovaranje, javne debate, snimanje i produkcija vlastitih filmova, istraživanja, analize održivog finansiranja programa i projekata smanjenja štete, edukativne aktivnosti i terenski rad.</p>	<p>+381616951243 info@regeneracija.org</p>

		<i>Ciljna grupa:</i> mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi oboleli od HiV-a i drugi mladi iz marginalizovanih grupa.	
--	--	---	--

4.2. Programi i usluge koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom u Srbiji²

	Ime organizacije		Kontakt
1.	AzBuki	AzBuki je osnovan 2011. <i>Program rada:</i> edukativne aktivnosti i podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi sa invaliditetom, mladi sa mentalnim smetnjama. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade iz osetljivih grupa:</i> Ne.	info@azbuki.org Kontakt osoba: Slobodan Eftimovski 065 27 60 962
2.	Omladina Jazas Novi Sad	Omladina Jazas je osnovana 1996. <i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne, psihoterapijske usluge, telefonsko i/ili online savetovalište, pravno savetovalište i pravna pomoć, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi oboleli od HiV-a, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade iz osetljivih grupa:</i> Da (jednom mesečno).	novi.sad@omladinajazas.rs Kontakt osoba: Milana Božulić 063 83 00 150
3.	Timočki omladinski centar Zaječar	Timočki omladinski centar je osnovan 2004. <i>Program rada:</i> savetodavne i edukativne usluge, telefonsko i/ili online savetovalište, usluge zdravstvene zaštite, pravno savetovalište i pravna pomoć, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih, terenski radnik – usluga u pilotiranju. <i>Ciljna grupa:</i> mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi oboleli od HiV-a, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+.	Kontakt osoba: Snežana Zarev snezana.zarev@toc.rs 062 467 867

² U tabeli su navedene organizacije koje su se odazvale na poziv popunjavanja online upitnika u periodu oktobar-decembar 2022. u cilju mapiranja usluga i programa za mlade iz osetljivih grupa koje pružaju organizacije koje se bave omladinskim radom.

		<i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade iz osetljivih grupa: Da (zavisno od potreba mladih).</i>	
4.	Centar za omladinski rad – Novi Sad	Centar za omladinski rad je osnovan 2001. <i>Program rada:</i> edukativne aktivnosti, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih <i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi lošeg socioekonomskog statusa, nezaposleni mladi (NEET mladi). <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade iz osetljivih grupa: Da (svakodnevno).</i>	Kontakt osoba: Dajna Marinković dajna.marinkovic@czor.org 064 657 82 86
5.	Centar za razvoj građanskog društva PROTECTA – Niš	PROTECTA je osnovana 1998. <i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne, psihoterapijske usluge, pravno savetovalište i pravna pomoć, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa invaliditetom, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi lošeg socioekonomskog statusa. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade iz osetljivih grupa: Da (svakodnevno).</i>	Kontakt osoba: Aleksandra Savić aleksandra@protecta.org.rs 063 426 947
6.	OPTIM-UM – Niš	OPTIM-UM je osnovan 2016. <i>Program rada:</i> savetodavne i edukativne aktivnosti, pomoć u učenju, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi lošeg socioekonomskog statusa, nezaposleni mladi (NEET mladi). <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade: Da (u skladu sa potrebama i resursima udruženja).</i>	Kontakt osoba: Slobodan Furunović optimumnis@gmail.com 066 82 61 346
7.	Centar za proizvodnju znanja i veština Novi Sad	Centar za proizvodnju znanja je osnovan 2012. <i>Program rada:</i> edukativne i psihoterapijske usluge, pomoć u učenju. <i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi lošeg socioekonomskog statusa. <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade: Da (jednom mesečno).</i>	Kontakt osoba: Vesna Cvjetanović cvjetanovic.vesna@gmail.com 063 17 44 623
8.	Grupa Izadi Novi Sad	Grupa Izadi je osnovana 2013. <i>Program rada:</i> psihoterapijske i savetodavne usluge, edukativne, telefonsko i/ili online savetovalište, medijacija, pomoć u traženju zaposlenja, pomoć u učenju podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi lošeg socioekonomskog statusa, nezaposleni mladi (NEET mladi), mladi LGBTIQ+, mladi Romi/Romkinje, mladi sa iskustvom korišćenja PAS, mladi obolelih od HIV-a, mladi izbeglice i	Kontakt osoba: Aleksa Savić aleksa@izadi.rs +381 69 19 94 235

		<p>migranti, mladi bez roditeljskog staranja, mladi žrtave nasilja.</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).</p> <p>Savetovalište je otvoreno za sve LGBT+ osobe od 16 godina starosti pa nadalje, kao i za članove/ice porodica LGBT+ osoba. Dostupne su usluge individualnog, partnerskog i porodičnog savetovanja, i svaka osoba ima pravo od <i>25 sesija od po 1 h</i>. Savetnici su psihoterapeuti u edukaciji, pod supervizijom, i senzibilisani su za rad sa LGBT+ osobama.</p> <p><i>Društveni centar za LGBTI osobe je otvoren od srede do subote, od 17 h do 22 h.</i> Omladinski radnici/e su uvek prisutni/e i dostupni/e, a LGBT+ osobe mogu da dođu da provedu kvalitetno slobodno vreme (edukacije, društvene igre, joga, biblioteka). LGBT+ osobe mogu da imaju i individualna i porodična savetovanja sa omladinskim radnicima, što je odvojeno od usluge koja se pruža u savetovalištu. Takođe, aktuelan je <i>Digitalni društveni centar</i>, koji se realizuje na online digitalnoj platformi.</p>	
9.	Edukativni centar Kruševac	<p>Edukativni centar Kruševac je osnovan 2001.</p> <p><i>Program rada:</i> savetodavne i edukativne usluge, pomoć u traženju zaposlenja, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi Romi/Romkinje, mladi sa invaliditetom, mladi izbeglice, raseljena lica i migranti, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi).</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).</p>	<p>Kontakt osoba: Violeta Stevović eta@ec.org.rs 062 291 984</p>
10.	PROAKTIV Niš	<p>Organizacija PROAKTIV je osnovana 2010.</p> <p><i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne aktivnosti, pomoć u traženju zaposlenja.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> Nezaposleni mladi (NEET mladi).</p> <p><i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade:</i> Da (svakodnevno).</p>	<p>Kontakt osoba: Olivera Canić office@proaktiv.org.rs +381 65 22 71 222</p>
11.	Ženska mirovna grupa – ŽMIG – Pančevo	<p>Ženska mirovna grupa (ŽMIG) je osnovana 2001.</p> <p><i>Program rada:</i> Najvažnije oblasti delovanja su: savetodavne, edukativne usluge, telefonsko i/ili online savetovalište, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih.</p> <p><i>Ciljna grupa:</i> mladi sa invaliditetom, mladi sa mentalnim smetnjama, mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi bez roditeljskog staranja, mladi LGBTIQ+.</p>	<p>Kontakt osoba: Marijana Jović zmig.pancevo@gmail.com 063 71 99 759</p>

		<i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade: Da.</i> Aktuelna usluga: SOS telefon Konsultacija za lezbejke, individualna podrška 1 nedeljno telefonom, 3 puta nedeljno mejlom.	
11.	Svetionik Novi Pazar	Udruženje Svetionik je osnovano: 2008 <i>Program rada:</i> savetodavne, edukativne, psihoterapijske usluge, pomoć u traženju zaposlenja, podrška u ličnom i socijalnom razvoju mladih. <i>Ciljna grupa:</i> mladi lošeg socioekonomskog statusa, mladi bez roditeljskog staranja, nezaposleni mladi (NEET mladi). <i>Da li aktuelno realizujete programe za mlade: Da</i> (3 puta sedmično).	Kontakt osoba: Mirza Aličković svetionik@hotmail.rs 060 35 66 555

5. Primeri dobre prakse saradnje omladinskog i socijalnog rada u Srbiji

Centar GriG i Gradski centar za socijalni rad Beograd

Na osnovu nalaza fokus grupa došli smo do podatka da organizacija Centar GRiG pruža usluge mladima u sukobu sa zakonom na celoj teritoriji Grada Beograda. Ova organizacija ima jako dobru saradnju sa Gradskim centrom za socijalni rad Beograd i svim njegovim odeljenjima, kao i sa Višim sudom i Višim javnim tužilaštvom u Beogradu, koji im direktno upućuju mlade koji su počinili krivična dela i kojima su izrečeni vaspitni nalozi i vaspitne mere – posebne obaveze. Saradnja je započeta 2014. godine preko UNICEF-ovog projekta i dalje uspešno traje. Od ukupno oko 200 klijenata godišnje, oko 100 su mladi u sukobu sa zakonom, sa kojima rade savetovanje, praćenje njihovog redovnog pohađanja škole ili odlaska na posao, pomoć u kreiranju slobodnog vremena, kao i motivisanje za uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi ili savetovalištu. Pored navedene usluge ova organizacija još od sredine devedesetih godina prošlog veka sprovodi akreditovan program obuke za rad klubova za mlade po modelu GRiG. Program je akreditovan kod Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu, a akreditacija se obnavlja na svake 3 godine. Pored rada sa mladima, rade i sa roditeljima. Kada mladi prođu programe organizacije GRiG, neki od njih, radi daljeg osnaživanja, bivaju dalje upućeni na Organizaciju Kreativnog okupljanja – OKO, koja koristi kreativne i dramske tehnike u pružanju psiho-socijalne podrške mladima iz osetljivih grupa.

Centar za socijalni rad Apatin i Centar za kulturu i obrazovanje (CEKOS) iz Sonte

Sa CSR Apatin dobru saradnju ima i Centar za kulturu i obrazovanje (CEKOS) iz Sonte. Saradnja je započeta na konkretnom projektu, a nastavljena kao dugoročna i kontinuirana uz potpisivanje formalnog sporazuma o saradnji. CSR Apatin informiše svoje korisnike o aktivnostima i programima za mlade koje sprovodi CEKOS i upućuje ih da se uključe ukoliko

to žele (npr. dramske radionice, obuke za pisanje CV-ja, digitalni marketing i veb-dizajn). Sa druge strane, ukoliko omladinski radnici/ce primete neko neuobičajeno ponašanje ili problem kod svojih korisnika, oni o tome obaveštavaju CSR Apatin. Komunikacija se odvija na posebnim obrascima, uz puno poštovanje i zaštitu privatnosti svih korisnika, tačno se navodi kome su informacije namenjene i u koje svrhe se mogu koristiti.

Timočki omladinski centar i centar za socijalni rad Zaječar

Organizacija Timočki omladinski centar trenutno u saradnji sa CSR Zaječar i Gradskom upravom Zaječar razvija uslugu terenski saradnik/ca u zajednici. Obuku za ovu uslugu sprovodi organizacija „Duga“ iz Šapca, a postoje osnovna i napredna obuka. Usluga je nastala iz činjenice da stručni saradnici/ce centara za socijalni rad nemaju dovoljno vremena i logističkih kapaciteta za svakodnevni terenski rad, pa im je stoga potrebna pomoć terenskih saradnika/ca. Trenutno je u toku standardizacija ove usluge koja se radi u saradnji sa organizacijom „Duga“ i Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

CEPORA – Centar za pozitivan razvoj dece i omladine i Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine – Beograd

CEPORA – Centar za pozitivan razvoj dece i omladine više od 10 godina pruža podršku deci i mladima, sa posebnim akcentom na decu i mlade koji odrastaju u nekom od vidova alternativne brige, kako bi im pomogao da prevaziđu sve izazove koji im stoje na putu ka odrastanju i samostalnosti. U saradnji sa Centrom za zaštitu odojčadi, dece i omladine razvijaju različite preventivne i razvojne programe, edukativne radionice, interaktivne performanse i predstave koje imaju za cilj da osnaže mlade da zastupaju svoje potrebe, kao i da se aktivno uključe u sve oblasti društvenog delovanja. Partnerstvo sa institucijama iz sistema socijalne zaštite ocenjuju kao odlično (u upitniku koje je postavilo udruženje Sociativa na početku projekta „Omladinski i socijalni rad udruženi u podršci za mlade“), što doprinosi razvoju kvalitetnih programa za mlade iz osetljivih grupa. Takođe, veliki broj studenata i studentkinja humanističkih profesija je prošao CEPORA-a obuke, gde su stekli kreativne veštine rada sa decom i mladima. Baza volontera/ki iz humanističkih profesija predstavlja oslonac i za mlade iz osetljivih društvenih grupa, kao i mrežu profesionalaca koji veruju u snagu umrežavanja iz svih sektora.

IDEJA ZA BROŠURU

Tim Sociativa

<http://www.sociativa.org.rs/>

BROŠURU UREDILA

Ivana Seratlić

DIZAJN

Škart Prota

LEKTURA

Aleksandra Gojković

Beograd, februar 2023.

ZAHVALNICA

Hvala svim prijateljima i partnerskim organizacijama udruženja Sociative, kolegama i koleginicama koji se rado odazovu da budu deo naših inicijativa, uličnih akcija ili istraživanja na temu unapređenja sistema socijalne zaštite.

NAPOMENA: Ukoliko želite da dodate još neke važne informacije za stručne radnike/ce iz sistema socijalne zaštite, a tiču se rada ogranizacija koje se bave omladinskim radom ili radite u organizaciji koja se bavi omladinskim radom i pruža aktivnosti/usluge mladima iz osetljivih grupa, a ne nalazite se u brošuri mapiranih programa i usluga, možete nam pisati sa više informacija na: office@sociativa.org.rs (Subject: Dopuna brošure_omladinski i socijalni rad)

Ova brošura je objavljena uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržinu ove publikacije odgovorno je isključivo udruženje "Sociativa" i ta sadržina nipošto ne odražava stavove Evropske unije.